

результати роботи адресовані державним органам управління на рівні району та міста, органам місцевого самоврядування, що займаються питаннями управління освітою, як методологічної основи управління та планування;

рекомендації щодо забезпечення роботи регіонального комплексу неперервної професійної освіти можуть бути використані при організації подібних комплексів у райцентрах та сільській місцевості України.

Положення, висунуті в даній роботі, можуть у подальшому бути використані: а) як наукова база для подальших досліджень у галузі управління освітою; б) у науково-дослідних розробках із суміжних проблем і для викладання курсів економічної теорії, менеджменту, економіки освіти, педагогіки та ін.

Література: 1. Медведєв І. А. Шляхи реформування регіональної системи професійної освіти // Матеріали Другої міжнародної науково-практичної конференції "Методологічні проблеми розвитку бізнес-освіти", м. Донецьк, 22 – 23 грудня 2001. – Донецьк, 2001. – С. 97 – 100. 2. Романовський О. Г. Методологічні засади концепції підготовки лідерів-професіоналів у системі неперервної освіти // Матеріали Міжнародної наукової конференції "Творча особистість у системі неперервної професійної освіти", 16 – 17 травня 2000 року / За ред. С. О. Сисоєвої і О. Г. Романовського. – Харків: ХДПУ, 2000. – С. 16 – 22. 3. Бондаренко В. Перший досвід управлінської практики // Політехнік. – 2002. – 17 травня. – №10 – 11 (2151-2152). – С. 1.

*Стаття надійшла до редакції
15.03.2007 р.*

УДК 338.43:364(477)

Єрмоленко О. А.

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

The basic purpose of this article is the substantiation of necessity of association of economic and social components to maintain the intensive development of an agriculture in Ukraine.

Більшість підприємців-аграрників вважають основною проблемою сьогодення стану сільського господарства відсутність цілеспрямованої державної політики на селі. Зрозуміло, що сільське господарство є специфічною галуззю, яка потребує багатоаспектної допомоги держави: в наданні фінансових ресурсів, у стабілізації цін на паливно-мастильні матеріали, в просуванні продукції сільського господарства і харчової промисловості на зовнішні ринки.

Основною метою держави проголошувалося створення ефективного АПК, здатного конкурувати з іноземними виробниками сільськогосподарської продукції, особливо зважаючи на унікальні земельні ресурси України, але, на жаль, ці наміри не здійснилися.

Дослідження теоретичних і нових методологічних підходів у системі сільськогосподарського розвитку дозволяють зробити висновок, що сутність політики соціально-економічного розвитку є формулювання цілей щодо розвитку продуктивних сил та забезпечення комплексного і гармонійного його

функціонування з обґрунтуванням організаційних, економічних та інституційних важелів ринкових перетворень [1].

Проте практично всі спроби створити ефективне господарство на селі не досягли цілей. Усі реформи носили незавершений характер і можна навіть зробити висновок про закономірність таких "псевдореформ" з боку великого капіталу (а може й іноземного), що поставили за мету захопити земельні ресурси України. Попередньо сільське господарство як критичну галузь економіки України треба довести до кризи і придбати за безцінь. Нагадаємо, що до 1 січня 2007 року діє мораторій на продаж землі, а що буде далі — невідомо.

Основною метою даної статті є обґрунтування необхідності поєднання економічної та соціальної складових для забезпечення інтенсивного розвитку сільського господарства в Україні.

Економічне зростання сільського господарства не повинно протиставлятися соціальному розвитку, будь-який дисбаланс уповільнить розвиток у цій системі. В Україні починають це розуміти не лише вчені, а й державні управлінці. Цей процес знаходить реалізацію в державних програмах розвитку [2] і в перспективних законопроектах [3].

Так, у Верховній Раді України зареєстрований проект закону "Про Стратегію соціально-економічного розвитку України на 2006 – 2020 роки". Ця стратегія спрямована на реалізацію довгострокової послідовної державної політики щодо виведення економіки України з кризового стану, забезпечення стабільного і динамічного соціально-економічного розвитку держави шляхом поетапного переходу від індустріальної економіки до економіки високих технологій, досягнення високого добробуту і духовно-морального відродження нації [3].

Метою цієї стратегії є впровадження державної політики, спрямованої на запобігання подальшому зниженню темпів соціально-економічного розвитку України, визначення основних етапів і напрямів перетворень народного господарства, що забезпечують науково-технічний прорив в економіці, конкурентоспроможність вітчизняної продукції на зовнішніх ринках та добробут народу [3].

Основними етапами розвитку вважаються:

запровадження комплексу першочергових антикризових заходів, спрямованих на запобігання подальшому погіршенню соціально-економічної ситуації в державі, забезпечення поновлення втраченої динаміки економічного зростання і соціально-го розвитку;

заходи щодо запровадження інвестиційно-інноваційної моделі економічного розвитку, спрямованої на забезпечення виробництва технічно складної продукції;

заходи щодо розбудови постіндустріальної економіки, заснованої на домінуванні високих технологій.

Основними напрямками державної політики є: кадрова політика, забезпечення випереджального зростання реальних доходів населення, розумне й ефективне використання бюджетних коштів.

Що стосується соціального розвитку, то держава знову покладає це завдання лише на себе, нехтуючи тими ресурсами і можливостями, що наявні або можуть такими стати за сприятливих умов [3].

Тому єдиним виходом вважається створення і розвиток у межах сільськогосподарського соціуму соціально активної частини населення, що здатна займатися підприємництвом у сільській місцевості. Для цього державні кошти слід спрямовувати конкретно для стимулювання цього процесу й забезпечення соціальної інфраструктури на селі.

Також слід зауважити, що державне управління на селі намагається вирішити соціальні проблеми адміністративними заходами, тобто примусити більш-менш функціонуючі підприємства самотужки будувати дороги, ремонтувати школи та ін. Це не викликає ентузіазму з боку підприємців, які справедливо вважають розвиток соціальної сфери обов'язком держави, оскільки податки сплачуються вчасно і в повному обсязі. І ця благочинність (до речі, формування соціальної інфраструктури має бути здійснене за рахунок бюджетних коштів) ніяк не захоплюється, наприклад, через зменшення податків, надання пільгових кредитів тощо.

Тому погодимося з думкою Г. І. Мостового [4, с. 228], що ринкові реформи в АПК України та формування сучасної системи державного управління – це засіб розв'язання кардинальних проблем активізації високопродуктивної діяльності індивідів, економії аграрних ресурсів і використання їх з метою підвищення добробуту людей. Провідну роль у цьому процесі відіграє державне управління.

Соціальна сфера села має значні резерви для розвитку підприємництва і створення нових робочих місць. Кошти бюджету не можуть спрямовуватися лише на розвиток соціальної сфери, тому цю нішу може заповнювати підприємництво.

У цілому можна стверджувати, що для вирішення проблеми соціально-економічного розвитку сільського господарства необхідна паритетна участь держави і підприємців.

Схему спрямування соціальної сфери села державним управлінням, запропоновану Г. І. Мостовим [4, с. 229], можна представити як алгоритм реалізації стратегічних цілей, що мають бути покладені в основу державної аграрної політики (рисунку).

На цій схемі послідовна реалізація ринкової і соціальної складових розвитку має забезпечити досягнення кінцевої мети – формування інтенсивного господарського механізму.

Розглянемо конкретніше цілі, що забезпечують досягнення цієї мети.

Забезпечення оптимальної структури і збалансованості АПК є першочерговою метою, що має досягти державне управління.

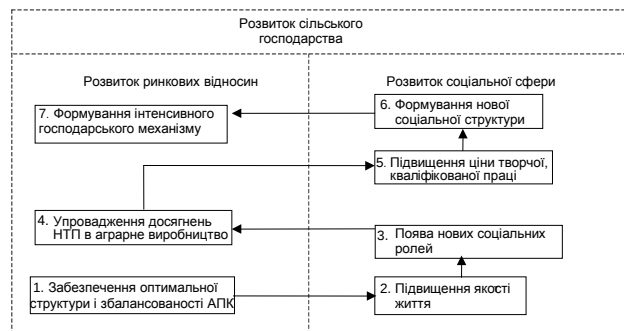

Рис. Схема збалансованого розвитку ринкової і соціальної складових в сільському господарстві (побудовано за матеріалами [4, с. 229])

На даний момент, на думку підприємців-аграріїв, державне управління в галузі практично не здійснюється. Відсутність квотування у виробництві сільськогосподарської продукції (як це прийнято в країнах з розвинутою ринковою економікою) призводить до безконтрольного виробництва продукції, яка має найбільший попит і, відповідно, є найбільш рентабельною. Всі починають займатися виробництвом, відбувається надвиробництво, надлишок на зовнішньому ринку реалізувати не вдається – і ціна падає, перетворюючи донедавна прибуткове виробництво у збиткове. Без квотування неможливо досягти стабільності в сільському господарстві і захистити товаровиробника від надмірної конкуренції і, як наслідок, збитків через падіння цін.

Забезпечення першої мети дасть змогу спрямувати кошти на підвищення якості життя. Держава має показати, що професія аграрника є престижною, і всіляко сприяти становленню підприємця (господаря) на селі (третя стратегічна мета). Не є таємницею, що успішна діяльність окремих сільськогосподарських підприємств пов'язана, передусім, з підприємцем, що очолює це господарство.

Підприємець уже разом з державою має опікуватися впровадженням досягнень науково-технічного прогресу в аграрне виробництво (четверта стратегічна мета). Думка про прибуток буде змушувати підприємця скорочувати витрати, а отже, і залучати нову, більш економічну техніку для мінімізації втрат, а також упроваджувати більш прогресивну технологію і дотримуватися її.

Нова техніка та технологія будуть вимагати підвищення кваліфікації праці, і відповідно попит на кваліфікованих працівників зростатиме. Таким чином, і оплата їх праці має зрости відповідно до кваліфікації, а значить, і прагнення до вдосконалення своєї кваліфікації в працівників має зрости.

Цей процес повинен докорінно змінити структуру працівників, зайнятих у сільському господарстві. За оцінками українських вчених, у сільському господарстві України зайнято 22,7% працездатного населення, тоді як у розвинених країнах – від 1,5% до 5% [5].

Досягнення оптимальної зайнятості, залучення кваліфікованих працівників, здатних працювати з новою технологією в поєднанні з підприємливістю і вправним господарюванням, має забезпечити формування інтенсивного господарського механізму функціонування сільського господарства.

Отже, маємо стратегічні цілі, які мають бути досягнуті взаємодією держави і підприємців. До того ж, очевидно, що в розвитку сільського господарства тісно переплітаються економічні й соціальні чинники (причому дія економічних неможлива без актуалізації соціальних). І на це слід зважати державі при розробці та реалізації стратегічного розвитку сільського господарства.

Таким чином, проблема соціально-економічного розвитку сільського господарства не може бути подолана лише силами держави. Держава передусім має створити необхідні умови для розвитку, використати внутрішні резерви сільського господарства і сприяти виникненню, нарешті, ефективного власника, оскільки без ефективного господаря кошти, вкладені в сільське господарство, будуть лише "проїдатися".

Література: 1. Павлов В. Методологія формування та механізми реалізації політики соціально-економічного розвитку регіону // http://www.irt.org.ua/pe/statija01_1_1.php 2. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004 – 2015 роки) "Шляхом Європейської інтеграції". – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с. 3. Проект закону "Про Стратегію соціально-економічного розвитку України на 2006 – 2020 роки" // http://e-legal.com.ua/2006-02-16/NewLaws/Proekt_zakonu_Pro_Strategiju.html 4. Мостовий Г. І. Агробізнес: державне регулювання. Монографія. – Харків: Основа, 2002. – 300 с. 5. Аграрна політика України на шляху інтеграції у світове середовище // http://www.nauu.kiev.ua/book/Roz_1/Gl_1_1/Gl_1_1.html

Стаття надійшла до редакції
13.03.2007 р.

УДК 159.9

Пасичник В. І.
Пасичник О. В.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

This article reveals the theoretico-methodological basis of efficiency research of administrative activity. The main points, social-psychological description and psychological features of administrative activity are specified. The psychological components of efficiency of administrative activity are defined.

Теоретический анализ научных источников свидетельствует, что эффективность управленческой деятельности является своеобразной актуальной проблемой прикладных исследований. В ее разработку вовлечены специалисты различных отраслей современной науки. Большое количество исследо-